

Transhumanta, la rascruce de drumuri

Descriere imagine:
Crescator cu turma de turcane

Inceputurile practicarii transhumantei se pierd in negura vremurilor indepartate ale perioadei dacice. Numeroase documente confirma practicarea acesteia, de catre ardelenii si oltenii de la munte, in zonele de campie din sudul si vestul Romaniei actuale si mult mai departe, in est, pana la muntii Caucaz, iar spre vest pana in Istria si insulele Dalmatiene de la Marea Adriatica.

Transhumanta a pornit ca o necesitate de rentabilizare a cresterii oilor, odata cu cresterea numarului de animale din zonele premontane si depresionare.

Â

Transhumanta nu este un moft

In aceste zone, cresterea ovinelor si a taurinelor reprezinta indeletnicirea de baza a localnicilor, dar potentialul productiv al pasunilor si fanetelor este mult diminuat, atat datorita unei fertilitati mai scazute a solului, cat si a perioadei scurte de vegetatie (5-6 luni).

Este foarte clar ca transhumanta nu a fost si nu este un moft, ci un mod de viata, prin care pastorii cauta resurse furajere in zona de campie, mai ieftine si in cantitati suficiente pentru iernatul oilor.

In sensul practic, asa cum preciza Prof. Vasile Tafta, transhumanta reprezinta deplasarea sezoniera a pastorilor cu turmele de animale, indeosebi de oi, toamna de la munte la campie (1 octombrie - 1 aprilie) si primavara spre vara, de la ses la munte.

Â

Semitranshumanta

Transhumanta limitata (semitranshumanta) consta in deplasarea ovinelor, mai ales Turcane, mai rar Tigai, la distante de 30-80 km in perioada de vara, dupa tuns, din zonele depresionare si submontane spre pasunile montane.

Spre toamna, oile se intorc din nou in sate sau la odai (soproane din lemn construite pe fanete in apropierea satelor la 6-12 km) unde sunt hranite cu fan de deal, coceni de porumb, frunzare si cantitati mici de concentrate (100-200 gr/zi).

Acest tip de transhumanta este specific zonelor: Arges, Buzau, Vrancea, Sebes-Alba, Hateg, Bistrita-Nasaud.

Â

Transhumanta traditionala

Transhumanta clasica (traditionala) se realizeaza pe distante mult mai mari (100-500 km) prin pendulare intre munte si campie, pentru a folosi eficient toate resursele furajere disponibile (pasuni montane, miristi, fanete otavite, etc.). Acest tip de transhumanta este practicat, de obicei, de crescatorii de oi cu efective mai mari din zonele submontane.

Cei din zonele Sibiului, Valea Sebesului, Valea Jiului, se deplaseaza la inceputul toamnei spre Campia de Vest prin Valea Muresului, Crisului sau Somesului, iar cei din zonele Sacelele Brasovului, Vaideeni, Novaci, Valcea spre Balta Brailei, in lunca Dunarii sau Dobrogea, si revin in satele natale primavara.

Aici pasuneaza 1-2 luni pe fanete si dupa ce vand o parte din miei si tund oile, se deplaseaza pentru perioada de vara la pasunile din zona montana.

Â

Europa nu interzice transhumanta

Din punct de vedere sanitar veterinar, transhumanta, practicata la voia intamplarii, poate conduce la raspandirea unor boli si/sau la epizarea animalelor si cresterea pierderilor prin mortalitati, sacrificari de necesitate.

La inceputul lunii februarie, autoritatile ANSVSA de la Bucuresti au anuntat, intr-un exces de zel, ca transhumanta animalelor este interzisa. Expertii Comisiei Europene si cei ai DG Sanco au reactionat, precizand ca daca se respecta normele privind sanatatea si bunastarea animalelor, se are in vedere stimularea mentinerii metodelor traditionale de crestere a animalelor.

La nivelul UE, in anul 2004, s-a decis acordarea unei prime suplimentare in sprijinul crescatorilor de oi din zonele defavorizate, care practica transhumanta.

De atunci, în vestul Europei, crescătorii din zonele în care ovinele și caprinele constituie o activitate tradițională ori contribuie în mod semnificativ la economia rurală, beneficiază de prime suplimentare de susținere în valoare de 7 euro/oaie sau capra.

Aceste prime se acordă tuturor crescătorilor de oi sau capre care practică transhumanta și au exploatarea în zone geografice bine definite, pentru care s-a stabilit că transhumanta reprezintă o practică tradițională a creșterii ovinelor și caprinelor și deplasările animalelor sunt necesare din cauza lipsei de furaj în cantitate suficientă în perioada în care are loc transhumanta.

Pentru a avea acces la prima suplimentară, exploatarea unui crescător trebuie să se situeze pe cel puțin 50% din suprafața în zonele defavorizate și să ducă cel puțin 90% din oile înregistrate la păscut, nu mai puțin de 90 de zile consecutiv.

Â

Prevederi legale

Prevederile legale privind transhumanta se regăsesc în Regulamentele europene 1257/1999, 1782/2003 și 1/2005. În regulamentul 1782/2003, la articolul 114, se prevede că în UE se admite că ovinele sau caprinele să meargă pe jos sau să fie transportate cu vehicule agricole sau mijloace proprii de transport neautorizate pe o distanță mai mică de 50 km de la exploatarea, fără ca aceste vehicule să fie autorizate.

Pentru distanțe mai mari de 50 km mijloacele de transport și echipamentul de încărcare (rampă cu o înclinare de 26 grade) trebuie să fie specializate pentru transportul animalelor (curățate, dezinfectate, acoperite, cu podea antiderapantă, prevăzute cu mijloace de iluminare a animalelor pentru noaptea, asternut, etc.).

Însă aceste mijloace de transport costă mult și, fără o susținere din partea Ministerului Agriculturii, foarte mulți crescători de oi vor renunța la transhumanta și totodată la creșterea oilor, acțiune ce ar conduce la depopularea mai accentuată a munților și la pierderi economice însemnate.

Pentru transhumanta se vor transporta numai animalele sănătoase și într-o bună stare de întreținere, iar dacă durata transportului depășește opt ore, animalelor li se va asigura apă, hrană și repaus. Viteza unui mijloc de transport rutier specializat pentru transportul animalelor trebuie să fie de 30-40 km/oră, dar nu mai mult de 50 km/oră. ANSVSA recomandă pe bună dreptate, după opinia mea, transportul oilor pe distanțe mai mari de 50 km cu mijloace motorizate.

Transportul motorizat se face mult mai rapid, oile în deplasare nu se mai întâlnesc cu cele locale, se reduce oboseala și se evită disputele cu localnicii și producerea unor pagube în culturile acestora. Pentru a putea fi transportate, ovinele trebuie să fie identificate (marcate cu crotalii) și înregistrate în evidențele primăriei locale.

Din acest an, pentru a pleca în transhumanta, oierul trebuie să depună o cerere la Direcția Sanitară Veterinară județeană, în care specifică cum efectuează deplasarea, traseul și destinația, după care poate obține (sau nu) o autorizație pentru transhumanta.

Daca respecta toate regulile de transhumanta oierii pot beneficia de prime de sustinere a transhumantei. Pana acum, Ministerul Agriculturii nu a stabilit inca zonele unde se poate practica transhumanta si nici daca acorda o prima suplimentara pentru cei care o practica.

Â

TRANSHUMANTA

Practicarea transhumantei este justificata din punct de vedere economic prin profitul realizat, zootehnic prin imbunatatirea conditiilor de furajare si ecologic prin fertilizarea suprafetelor de pasune si pastrarea vegetatiei ierboase valoroase.

Sub aspect social, practicarea transhumantei reprezinta o piatra de incercare pentru oieri prin izolarea de familie, la care se adauga sute de kilometri parcursi pe jos, de multe ori sub hartuiala localnicilor si foarte des prin ploii, viscole si geruri.

Numai cei curajosi, rabdatori, vigurosi si stapani pe sine se pot mandri cu titlu de pastori ai transhumantei sau pastori profesioniști, care se delimiteaza de cei sedentari cu efective mai mici, in majoritate neprofesioniști.

Transhumanta a avut un trecut glorios, are un prezent modest si poate avea (sau nu) si un viitor.

Â

Articol publicat in revista Ferma nr. 2(46)/2007

Ioan Padeanu